

GAZZE TARİHİ

YAYIN NO: 744

GAZZE TARİHİ
Jean-Pierre Filiu

Özgün Adı: *Histoire de Gaza*

© Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 16228

1. Basım, Mart 2016

ISBN: 978 - 605 - 9241 - 44 - 1

Genel Yayın Yönetmeni: *Ahmet Nuri Yüksel*

Sayfa Düzeni: *Nurel Naycı*

Baskı-Cilt: *Çevik Matbaacılık*

Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi No: 20/18-19 Topkapı / İstanbul

Tel: (0212) 501 30 19

Kapak Baskı: *Azra Matbaacılık*

BİLGE KÜLTÜR SANAT

Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han No: 3 Kat: 1 34110 Cağaloğlu / İstanbul

Tel: (0212) 520 72 53 (Pbx) Faks: (0212) 511 47 74

bilge@bilgeyayincilik.com www.bilgeyayincilik.com

GAZZE TARİHİ

JEAN-PIERRE FILIU

Fransızcadan çeviren
Eylem Alp

JEAN-PIERRE FILIU

Uzun bir süre çeşitli Arap ülkelerinde diplomat olarak çalışan J.-P. Filiu 2006'dan bu yana Profesör unvanıyla Paris Sciences Po'da Uluslararası İlişkiler bölümünde akademik çalışmalarını sürdürmektedir. Siyasetbilimi, yakın dönem siyasi tarihi ve özellikle de Ortadoğu ile Arap-İslam dünyası konularında çalışmaktadır. İngilizce ve İspanyolcanın yanı sıra Arapça da bilen Filiu yayınladığı çok sayıdaki bilimsel eserin dışında sanatçı kimliğiyle de yine Gazze Şeridi üzerine bir şarkı sözüne (Zebda grubu için) ve Futuropolis Yayınevi'nden çıkan ve ABD ile Ortadoğu ilişkisini konu alan bir çizgi romanın (*Les Meilleurs ennemis*, 3 cilt, çizer David B.) senaryosuna da imza atmıştır. Yazarın ayrıca Jimi Hendrix (*Jimi Hendrix, le gaucher magnifique*, Mille et une nuits) ve Camaron de la İslam'ın (*La Révolution du flamenco*) hayatını anlattığı iki de biyografik eseri bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra J.-P. Filiu *L'Apocalypse dans l'Islam* adlı kitabıyla Augustin-Thierry "Rendez-vous de l'Histoire de Blois" Tarih Ödülü ve *Gazze Tarihi* adlı kitabıyla da 2015 Filistin Kitap Ödülleri "En İyi Akademik Kitap Ödülü"ne layık görülmüştür.

Yazarın eserleri:

Mitterrand et la Palestine, (Fayard, 2005); *Les Frontières du jihad*, (Fayard, 2006); *Mai 68 à l'ORTF*, (Nouveau Monde, 2008); *L'Apocalypse dans l'Islam*, (Fayard, 2008); *Les Neuf Vies d'Al-Qaida*, (Fayard 2009), yeniden basım *La véritable histoire d'Al-Qaïda*, (Pluriel Hachette, 2011); *Camaron, la révolution du flamenco*, (Mille et une nuits, 2010); *La Révolution arabe: Dix leçons sur le soulèvement démocratique*, (Fayard, 2011); *Histoire de Gaza*, (Fayard, 2012); *Le Nouveau Moyen-Orient*, (Fayard, 2013); *Je vous écris d'Alep*, (Denoël, 2013); *Histoire de Gaza*, (Fayard, 2015); *Les Arabes, leur destin et le nôtre*, (La Découverte, 2015); *Qui est Daech?*, (ortak) Edgar Morin, Régis Debray, Gilles Kepel, Michel Onfray, Olivier Weber, Jean-Christophe Rufin ve Tahar Ben Jelloun, (Philippe Rey, 2015); *La Dame de Damas*, (Cyrille Pomès ile ortak), (Futuropolis, 2015).

*Vaktinden önce Gazze'de ölen
Binlerce insanın anısına
Oysa aileleriyle birlikte barış içinde
Yaşayabilecekleri bir ömürleri vardı*

*O günlerin uzakta kaldığı doğru
Fakat bugün bu kitapta okuyorum*

*Hüzünlü bir Tarih kitabında
Yaşamak için çırpınan bir halkın hikâyesini*

*Bütün her şeyin yankılandığı doğru
Hâlâ büyükbabamın yüreğinde*

*O günlerin uzakta kaldığı doğru
Fakat hayat akmaya devam ediyor*

*Umut azalmıyor
Yalnızlık içindeki bir yankı misali*

*Bu kitaba bakarken
Gördüğüm tarihler bunlar*

*Sayfa 22, Filistin mandası
Sayfa 47, paylaşım planı*

*Sayfa 48, sürgünlerin gözyaşı seli
Sayfa 67, Altı Gün Savaşı.*

PALESTINIAN RAPPERZ (PR)

Gazze, 2006.

İkinci Baskının Önsözü

İki kez Gazzede bu kitabın ürünü olan araştırmayı sunma imkânım oldu. Her iki durumda da sunumum Fransız Enstitüsü'nde, eski adıyla Fransız Kültür Merkezi (FKM) bünyesinde, bugün Charles de Gaulle Caddesi olup eskiden Victor Hugo Sokağı adını taşıyan yerde gerçekleşti. Bu diyalog, tartışma ve üretim mekânının, en karanlık günlerde dahi korunmuş olması ülkemiz adına gurur vericidir. Birinci intifada boyunca (1987-1993) FKM Gazzede tek yabancı kültür varlığıydı ve keza Fransız Enstitüsü 2006'dan beri bu türdeki tek kurumdur.

İlk konferansımı, Kasım 2010'da araştırmalarımın ara aşamasındanayken Arapça gerçekleştirdim. Hazırladığım konuşmanın konusu "Fıravunların Gazzesinden Bizans'a" idi. Konuşmamda tam da, Roma döneminde Gazze şarabının meşhur olduğu ve bütün Doğu Akdeniz'de ticaretinin yapıldığını hatırlattığım esnada dinleyiciler arasındaki sakallı bir bey heyecanla beni durdurdu, fakat o da yanında oturanlardan biri tarafından durdurularak şöyle bir uyarı aldı: "Eşek kafa, Peygamberimizden yüzyıllarca öncesiydi, Gazze'nin bağları tarihimizin bir parçasıdır!" Bunun üzerine herkes gülmeye başladı, beni durduran kişi bile ve konferans Bizans dönemine kadar devam etti.

İkinci sunumum Haziran 2013'te, bu kitabın özgün baskısından bir yıldan fazla bir süre sonra gerçekleşti. Fransız Enstitüsü'nün bahçesinde araştırmamın değerli tanıklarından bazı kişileri tekrar görmekten mutluluk duyuyordum. Fakat o dönemde Gazze gündeminde pek de siyasi olmayan bir konu zihinleri meşgul ediyordu: Han Yunus'tan genç bir mülteci, Muhammed Assaf Beyrut'ta "Arab Idol" yarışmasını, bu sürükleyici mükerrer televizyon programını diğer bütün Arap yarışmacılara karşı kazanmak üzereydi. Ortam neredeyse bayram gibiydi (nispeten), hele ki

İsrail'in Gazze açıklarında izin verdiği avlanma bölgesinin birkaç deniz mili daha genişlemesi sebebiyle deniz kıyısındaki restoranlar muhteşem balıklar tedarik ederken.

Gazze "Şeridi" -berbat bir adlandırma olsa da- halkının daha iyi bir gelecek hayali kurması için daha fazlası gerekmiyordu aslında. Bir uydu kanalındaki bu sürükleyici tekrarlar ve tabaklardaki eşsiz lezzetler Gazze'nin günlük hayatındaki o büyük trajedi karşısında çok yersiz görünebilirler. Bu topraklarda yaşayıp da kendi canında ya da yakınlarınınkinde İsrail işgalinin şiddetini ya da Filistin'in "düşman kardeşlerinin" kavgasını hissetmeyen hiç kimse tanımıyorum. Fakat yine de hayat ve umut her şeye rağmen daha önemlidir çünkü ancak bu iletişim enerjisi dayanmayı ve büyük çoğunluğu abluka altına alınmış bir "şeritten" başka bir ufku görmeyen o gençlere inanmayı mümkün kılıyor.

Gazze'deki bu kadınların ve erkeklerin de hikâyesini anlatmak için çaba gösterdim. Bu isimsiz kişileri tamamıyla hak ettikleri yere, yani onurlu ve özgür yaşam mücadelelerinin tam merkezine yerleştirmekten henüz çok uzak olduğumun farkındayım. Fakat tüm samimiyetimle bu kitabın, çoğu kez galiplerin övünen anlatıları ya da liderlerini ve yüksek icraatlarını kutlamaya adanmış farklı Filistinli hareketlerin "kutsal hikâyeleri" içinde gömülü kalmış ortak belleğin yeniden canlandırılmasına vesile olacak çalışmaların yolunu açmasını umut ediyorum.

Bu kitabı 2011 yılının son günlerinde üç çıkmazı ortaya koyarak tamamlamıştım: Gazze Şeridi'nin ve halkının kaderine kilit vuran İsrail çıkmazı, Filistin çıkmazı ve insani çıkmaz. Üç yıl sonra hâlâ bu üç çıkmazın sürdüğünü ve gittikçe endişe verici bir hâl alan uluslararası eylemsizlik zemininde Gazze halkının büyük acı çektiğini gözlemek mümkündür.

*

* *

İsrail çıkmazı İbrani devletinin Gazze meselesini sadece güvenlik açısından ele alma isteğinin bir sonucudur. Eylül 2005'teki tek taraflı çekilme tam da İsrail'e, artık Filistin topraklarını uzaktan kontrol ederken yaşadığı kayıpları büyük ölçüde azaltmasını sağladı: Bu topraklar karadan ablukaya alınmış, havadan ve denizden gözetimde tutulan ve düzenli olarak bombalanan topraklardır. Fakat bu salt güvenlikçi

yaklaşımına, Filistinli sorumlulara yönelik “hedef “ alınmış saldırılar ve karşılığında da Hamas ve müttefiklerinin gittikçe artan bir etkinlikte karşılık vermesi düzenli olarak eşlik eder.

Gazze Şeridi’ni 14-21 Kasım 2012’de bir kez daha yıkıntıya çeviren kısır bir döngüdür söz konusu olan. İsrail ordusu, bu “Savunma Sütunu” operasyonu sırasında Gazzeden gelen atışlar sonucunda ölen ikisi asker olmak üzere altı İsrailiye karşılık 1500 hedefi vurduğunu ifade eder. Filistinli kaynaklar bölgedeki bu saldırı esnasında ölen vatandaş sayısının 166 olduğunu belirtir ve bunların büyük bir kısmı sivillerden oluşurken, yıkımın bedeli bir milyar doları bulur. İsrail 2009 yılındakine benzer bir kara operasyonu ihtimali karşısında geri adım atar ve sonuç olarak Mısır’ın nezaretinde Hamas’la gayriresmî bir ateşkes yürütülmesini kabul eder.

Aynı sebepler aynı sonucu doğurur, 11-14 Mart 2014 yılında ve bu kez Hamas’ın İsrail ile “cephe hatlarında” az çok serbestçe hareket etmesine müsaade ettiği tek fraksiyon olan İslâmî Cihad’ın müdahil olmasıyla yeni bir İsrail - Filistin tırmanışı sergilenir. Birkaç gün sonra statüko sağlansa da durum hassasiyetini korumaya devam eder. Çünkü Mısır ve İsrail tarafından Gazze Şeridi’ne uygulanan ambargo aslında Sinada açılan tüneller vasıtasıyla kaçakçılığı teşvik eder ve aslında bu faaliyet Hamas’ın Gazzedeki temel gelir kaynaklarından biridir.

Böylece hem Gazze Şeridi’nin kuşatılması İslâmcıların elini güçlendirirken hem de silah kaçakçılığına elverişli bir ortam sağlar çünkü tünellerin kazılmasına ve bakımına bağlı azımsanmayacak yatırımları karşılayacak tek kaynak silah kaçakçılığıdır. İsrail ile Filistin arasındaki her karşılaşmada artık Hamas ve müttefiklerinin attıkları daha da uzun menzilli roketler ortaya çıkmaktadır (hatta Tel Aviv ile Kudüs civarları bile Kasım 2012’de isabet alır). Her bir krizin bir diğerinin zemini hazırladığı ve ne Filistinliler ne de İsraililer için hiçbir kalıcı çözüm üretmeyen İsrail çıkmazı, salt güvenlikçi anlayış yerini siyasi bir diyaloga bırakmadığı sürece devam edecektir.

Bu kâbusa dönüşen kısır döngü Gazze Şeridi’ni 2014 yazı boyunca tekrar dehşetin dipsiz derinliklerine sürükler. 8 Temmuz’dan 26 Ağustos’a kadar İsrail’in “Koruyucu Hat” saldırısı kelimenin tam anlamıyla Filistin topraklarını kasıp kavurarak birçok mahalleyi bütünüyle moloz yığınına çevirir. Kasım 2012’de fayda sağlayan Mısır’ın ara buluculuğu, Temmuz

2013'te, Mısır'ın tarihindeki ilk seçilmiş cumhurbaşkanı, Müslüman Kardeşler mensubu Muhammed Mursi'yi deviren Mareşal Abdülfettah Sisi'nin İsrail yanlısı tarafgirliği sebebiyle artık etkinliğini kaybetmiş durumdadır. Dış bir moderatörün bulunmaması böylece silahın, özellikle de İsrail komandolarının ve zırhlılarının yirmi günlük kara müdahalesi sırasında yok edici mantığının önünü açar.

Ateşkes nihayet ilan edildiğinde ise vahim bir bilanço ortaya çıkar: Gazze'de 2100'den fazla kişi öldürülmüş (beş yüze yakını çocuktur), bombardımanların yıkıntıları arasında kalan ceset sayısının fazlalığı sebebiyle ise nihai rakamın belirlenmesi mümkün olmamıştır; yaklaşık on sekiz bin konutun kısmen ya da tamamen yıkılmış olmasından dolayı yüz binden fazla Filistinli evsiz kalmıştır. BM'ye göre Gazze halkının sadece % 10'u günde 6 ila 8 saat suya kesin olarak erişebilirken % 75'i sadece üç günde bir hatta daha da düşük bir oranda su bulabiliyor.

İsrail bu durumda ancak çok nispi bir "zafer" iddia edebilir. Bu saldırıda 66 askeri, Filistinlilerin atışları sonucu ise 6 İsrailli sivil hayatını kaybeder (ve bir Tayland vatandaşı). Filistin roketlerini tespit edebilen "Demir Kubbe" sistemi kırılğanlığını kanıtlamış oldu, hatta birçok Batılı havayollarının Tel Aviv'e uçuşlarını geçici olarak durdurmasına yol açtı. Hiçbir zaman Hamas'ın atışları ateşkesten önce kesintiye uğramadı ve çatışma boyunca İsrail topraklarının içlerine isabet etmeyi sürdürdü.

Elbette İsrail, Hamas'ın kendi topraklarına olası sızmaları zorlaştırarak onlarca tünelin yıkıldığını ifade edebilecek durumdadır. Fakat bu karmaşık alt yapının keşfedilmesi İsrail'in Gazze Şeridi'ne sınırı olan yerleşimlerinde tedirginlik yaratmadı değil. Bu keşif İsrail için her şeyden önce siyasi bir soruna salt askerî bir cevabın beyhudeliğini ancak doğrular niteliktedir: İbrani devleti, Gazze'de 2005'ten önce doğrudan ya da kendisi de yıkıcı bir savaş döngüsünün öncülü olan 2005'teki "çekilme"den itibaren dolaylı bir işgal ilişkisi içinde değil de eşitlik zemininde Filistinli ortaklarla müzakereye hazır mıdır?

*
* *

Filistin çıkmazı 2014 yazına kadar, el-Fetih ile Hamas arasında pek de inanmadan yürütülen "barışma" devrelerine rağmen bütünlüğünü korudu. Yaser Arafat'ın hem el-Fetih hem de FKÖ yönetimindeki halefi

olan Mahmud Abbas, görev süresi 2009'da dolmasına rağmen Filistin Otoritesi başkanlığına asılı kalır. İsmail Haniye ise Hamas hükümetinin başbakanı olarak 2006'daki genel seçimleri dayanak alarak Gazze'de kalmayı sürdürür.

Yeni bir cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçiminin yapılması her birinin meşruiyetini yeniden sağlamak için muhakkak şarttı. Fakat el-Fetih ve Hamas, biri için Batı Şeria diğeri için Gazze Şeridi olan fieflelerinin tartışmasız yönetimlerine çok fazla bağlanmışlardı ve bir sonraki seçimlerin *sine die* ötelendiğini görmekten memnuniyet duyuyorlardı.

Filistin tarihinde ilk kez, milliyetçi hareket derin bir şekilde iki zıt kampa bölünmüştü ve her biri Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkı için belirleyici olan statükonun korunmasında fayda görüyorlardı. Batı Şeria'nın "Fetihistan"ı Gazze'nin "Hamastan"ı, her bir gösteriyi bastırmakla görevli kolluk kuvvetlerini geliştirerek ve hem üretken olmayıp hem de klientalist bir bürokrasiyi daha da şişirerek birbirlerini mütemediyen güçlendiriyorlar. 2006'da el-Fetih'in yaptığı söylenen yolsuzluklara karşı kampanya yürüten Hamas, Gazze'de rakibinin en beter sapmalarını yeniden üretmekte gecikmedi.

Hamas'ın dış idare şefi (Siyasi Büro) Halid Meşal düzenli olarak Mahmud Abbas'la "barışma" müzakerelerini yürütür. Aralık 2012'de Gazze'ye yaptığı ilk ziyaret sırasında Meşal, pek tabii ki Hamas'ın etrafında kurulacak "Filistin'in birliğinden" söz etmesini duymak isteyen büyük kalabalıkları meydanlara çeker. Bir sonraki ay belki biraz daha kalabalık olan kitleler Gazze Şeridi'nde el-Fetih lehine gösteri yapmak üzere bir araya gelir. Hamas'ı şaşırtan bu güç gösterisi Mahmud Abbas'ın partisine bağlılıktan ziyade Gazze'de İslâmcıların kimseyle paylaşmadıkları hükümetlerine bir son verme isteğiyle daha çok.

Gazze halkı, el-Fetih'e olduğu kadar Hamas'a ya da diğer oluşumlara hak etikleri yeri veren özgün bir Filistin birliğinin yeniden tesisini yürekten umuyor. Bu halk eskiden el-Fetih'in yaptığı gibi şimdi de Hamas'ın dayattığı prangaları reddediyor. Fakat çoğunlukla bağımsız ve genç olan eylemci çevrelerinin ötesinde bu umut, hem Hamas hem de el-Fetih üzerinde baskı uygulayabilecek bir harekete dönüşmekte zorlanıyor. Gazze Şeridi'nin Batı Şeria'dan çok daha fazla acısını çektiği alan paylaşımı ve siyasi bölünmüşlük bu duruma işaret eder.

Nisan 2014'teki İsrail - Filistin barış görüşmelerinin, Washington'da dahi Netanyahu hükûmetinin engellemesine bağlanan başarısızlığı, paradoksal olarak Abbas'ı Filistinliler arası düzlemde serbest bırakır. el-Fetih ile Hamas nihayet teknokratik amaçlı bir millî uzlaşma hükûmeti üzerinde anlaşılır. Haziran'da İsmail Haniye hükûmetini resmen lağvederek yerini Rami Hamdallah'ın yönettiği 17 üyeli (5 Bakanı Gazze'den) ve hem Gazze Şeridi hem de Batı Şeria üzerinde etkin bir kabineye bırakır.

ABD ve Avrupa Birliği bu koalisyon hükûmetiyle çalışmayı İsrail'in aleyhine kabul ederken, İsrail Abbas'a "teröristlerle" işbirliği yapmaması konusunda uyarıda bulunur. Fakat el-Fetih ile Hamas arasında her şey çözülmüş değil; İslâmcı hareketin silahlı kolu, Kassam Tugaylarının ya da Gazze'de Hamas'a bağlı 40.000 memurun (Katar maaşlarını Filistin Otoritesinin Ramallah'taki bloke edilmiş bir hesabına yatırmayı üstlenir) ne olacağı belirsizdir. Yine de ilk kez Gazze'nin abluka altındaki halkı Batı Şeria'daki vatandaşlarıyla yeniden bağları kurmanın mümkün olduğunu görebiliyor.

Bu rüya İsrail'in 2014 yazında görülmemiş yoğunlukta elli gün süren yıkıcı saldırılarıyla yerle bir olur. Birçok açıdan Netanyahu bu savaşı, zaten hassas olan Filistin birliğini dinamitlemek ve İsrail'in bir hayli işine gelen Batı Şeria ve Gazze arasındaki bölünmüşlüğü muhafaza ettirmek için başlattı. Bir ara kenarda kalan Filistin Otoritesi, Filistin delegasyonuna Kahire'de yürütülen ateşkes müzakerelerine başkanlık ederek oyuna dâhil oldu. Çatışmaların bitmesinden sonra Başbakan Hamdallah hükûmetin kuruluşunu ilan etmek üzere Gazze'ye gelir.

Mamafih Filistin'in birliği büyük ölçüde resmî kalmaya devam ediyor ve Hamas'ın sert kanadı, özellikle Kassam Tugayları Gazze'de uzun süre mutlak kalan iktidarlarını ancak görünürde bırakmayı düşünüyor. Başkanlık Muhafızları'nın, 2007'den beri yürürlükte olan ablukanın kaldırılmasına vesile olacak şekilde geçiş noktalarının kontrolünü İsrail ile Mısır'la birlikte ele alacağı ideal durumdan hâlâ çok uzaktayız. Bu arada, bir kez daha hedefleri ortaklaşan radikal İslâmcılar ve İsrail'in şahinlerinin sabote etmekte çıkarları olduğu çatışmasızlık dinamiğine alternatif olabilecek kalıcı bir çözüm bulunmuyor.

*

* *

İnsani çıkmaz, uluslararası ajansların ve keza dayanışma örgütlerinin Gazze Şeridi'ni aciliyet ve yardım söyleminden başka başka bir söylemle ele alamama kapasitesizliğine gönderme yapıyor. BM'nin halkın yarısına gıda yardımında bulunduğu Gazze'deki hayat seviyesinin yerle bir olmuş olması elbette inkâr edilemez bir gerçekliktir (yoksulluk ve işsizlik oranları 2013'te sırasıyla % 60 ve % 31'dir).

2013 yılının son günlerinde yaşanan büyük sel baskınları, binlerce kişinin yerinden olması ve atık suların bulaşan hastalıklar bölgenin kuzeyini kasıp kavurdu. Ancak bu felaket sadece kısmen doğal bir afetin sonucudur. Gazze'deki arıtma tesisi aslında, İsrail'in elektrik ve yakıt ikmaline getirdiği kısıtlamalarla sekteye uğratılmış durumdadır; bu sebeple daha aynı yılın Kasım ortalarında yağmurlarda taşmalar yaşanmıştı.

İşgal kuvvetlerine bu süregiden bağımlılık Gazze Şeridi'nin her türlü ciddi gelişme projesine engel teşkil etmektedir. Katar Emiri'nin Ekim 2012'deki ziyaretinde söz verdiği 400 milyon dolar da öncelikli olarak bölgenin kuzeyiyle güneyini birbirine bağlayacak bir otoban için ayrılmış durumdadır. Cömert hamî açısından en üst düzeyde görünür olan bu proje ekonomik kalkınma açısından ancak sınırlı bir etkiye sahiptir, çünkü her şeyden önce, inşaat malzemelerinin başlıca kaynağı olan Mısır ile yapılan kaçak ticaretin sorumlularına yarayacaktır.

Zira 2013 baharından itibaren Mısır ordusunun Gazze ve Sina'daki yüzlerce tüneli yıkmak üzere yürüttüğü operasyonlar, birçok şeyin olduğu gibi çimentonun da fiyatını uçurur. Genel olarak yasak olan kaçak ürünlerin artık fahiş olan fiyatları yerel halkın çektiği zorlukları daha da arttırarak tünel ekonomisine dâhil olan proletaryayı da işsiz bırakır. Ve bu durumun tam aksine, silah kaçakçılığını daha da cazip hâle getirdiğini ve değerini daha da arttırdığını gördük.

Gazze Şeridi'nin maruz kaldığı kuşatma özellikle hassas olan bir halkın topluca cezalandırılması anlamına gelmektedir. Fakat böyle bir politikanın başlıca sorumlusu 2007'den itibaren İsrail'e aitken, Mareşal Sis'i'nin Mısır'ı da Gazze ablukasında ağırlığını iyiden iyiye hissettirir. Refah'tan geçiş şartlarının 2011-12'deki esnekliği, özellikle yaşları 18 ila 40 arasında olan bütün erkeklere sınırı geçme yasağının geri getirilmesiyle terk edilir.

Böylece Gazze 2013 Temmuz'unda Mısır'da yapılan darbenin sonuçlarını yüksek bir bedelle öder. Muhammed Mursi'yi deviren intikamcı

askerler Müslüman Kardeşler'e mensup bu yöneticiyi Hamas'la birlikte "komplo" düzenlemekle suçlarlar. Bundan böyle Mısır'da yükselen yabancı düşmanlığı propagandası Filistinlilere, özellikle de İslâmcılara yönelik büyük sertlik içerir. Müslüman Kardeşler'in Mısır'da "terörist" bir örgüt olarak damgalanması Hamas'ın Mısır topraklarında faaliyet yaşağını da beraberinde getirir.

2014 yazında ateşkes müzakeresinde bulunmak için pek de aceleci davranmadığını gördüğümüz Cumhurbaşkanı Sisi, Ekim'de Kahire'de Gazze'nin yeniden inşası için toplanan bağışçılar konferansı için sahnenin en önünde yer alır. Mısır, Hamas'a kendisinden daha elverişli olan Norveç'in resmî ortak başkanlığını kabul eder fakat çalışmaları çok sertçe yönetir. Sisi İsrail'in davet edilmemesini milliyetçi bir "kararlılık" gösterisi olarak sunar, hâlbuki söz konusu olan İbrani devletinin, doğrudan sorumlu olduğu yıkımların en azından sembolik olarak telafisine katkı sağlamasını engellemektir.

Gazze Şeridi'ne, "Koruyucu Hat" ile reva görülen yıkımın, beş buçuk sene önce "Dökme Kurşun" saldırısının verdiği zayıatın üç ya da dört katı tutarında olduğu tahmin ediliyor. Bağışçılar da buna göre 5,4 milyar dolar vermeyi taahhüt ettiler (yarısı Gazze'nin yeniden inşası için diğer yarısı ise Filistin Otoritesi'nin bütçesinde kullanılmak üzere). Cömertlik madalyası açık ara, bir milyar dolar bağış yapma sözü veren Katar'a düşer (ardından 570 milyarla AB gelir). Fakat bu fonlar Gazze'nin de dâhil edildiği siyasi bir süreç yeniden başlatılmadığı sürece boşa aktarılmış olacaktır. Zaten Amerikalılar ile Avrupalıların, İsrail ile Filistin Otoritesi'ni Nisan 2014'te kopardıkları diyalogu tekrar başlatmaya zorlamakla birlikte ifade ettikleri şey budur.

Bu satırları yazdığım sırada Netanyahu hükümeti Hamas'la "barışmış" bir Filistin Otoritesi'yle çalışmayı kesinlikle reddediyor. İsrail'in bu engeli, kış yaklaşırken Gazze'nin acil olan altyapısının yeniden inşasını tehlikeli bir şekilde ileri bir tarihe atıyor. Filistin çıkmazının aşılması ancak İsrail, Gazze Şeridi'nin ve topraklarının geleceği üzerindeki ipoteğini kaldırmayı kabul ettiği takdirde insani müdahale anlamında olumlu meyvelerini verebilir. Eğer bu İsrail çıkmazı süregiderse, hâlâ hassas olan düzen perspektifine zarar verecek ve kaçınılmaz olarak yeni

bir savaşı getirecek; ve bu kez bir önceki kadar beyhude ve ondan daha yıkıcı bir savaş olacaktır.

*
* *

Gazze Şeridi günümüzde hâlâ İsrail tarafından Filistin'in geri kalan kısmından koparılmış, Mısır tarafından ise Arap dünyasının dışına itilmiş olarak çifte bir yalıtılmışlığa maruzdur. Son yılların cehennemî savaş döngüsü Gazze Şeridi'ndeki 1,8 milyon kadın ve erkeğe dayatılan ablukanın ahlaken gerekçelendirilebilir olamamasının dışında aynı zamanda stratejik olarak da işlevsizdir. Bu mükerrer kriz potansiyelini Gazze kuşatmasını kaldırarak ve İsrail ile Filistin arasında kalıcı bir siyasi çözüm ufkunu yeniden açarak durdurmak gerekiyor.

Her zamankinden daha fazla Filistin milliyetçiliğinin beşiği olan Gazze'nin, bu halkın geleceğinin ve daimi olan kendi kaderini tayin hakkının merkezine tekrar yerleştirilmesi gerektiği kanısındayım. Çünkü İsrail ile Filistin halkları arasında, iki egemen devletin ortak varlığı üzerine kurulu özgün bir barışın yolu Gazze'de hâlâ açılabilir. Bu kitap tarihsel derinliği aşırı yüklü olan bir gündemi, geleceğe ve çekinmeden söyleyelim umuda dair bir bakış açısıyla yeniden ilişkilendirerek kurmaya çalışıyor.

Paris, Ekim 2014